

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/41/2013
Identifikačné číslo spisu:	3010200682
Dátum vydania rozhodnutia:	08.10.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3010200682.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci navrhovateľa: Ing. Y. Q., CSc., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXXX/XX, U. Q., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí odporkyne č. XXX XXX XXXX X. zo dňa 26. augusta 2010 a 25. novembra 2010, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sd/231/2010-143 zo dňa 17. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sd/231/2010-143 zo dňa 17. júna 2013, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom č. k. 15Sd/231/2010-143 zo dňa 17. júna 2013 Krajský súd v Trenčíne potvrdil rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 26. augusta 2010 v spojení s rozhodnutím zo dňa 25. novembra 2010 ako zákonné a vecne správne.

Išlo o druhé rozhodnutie krajského súdu v tejto veci, keď jeho predchádzajúce rozhodnutie zo dňa 12. decembra 2011 odvolací súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že krajský súd sa dostatočne a vyčerpávajúčim spôsobom v prejednávanej veci nevysporiadal s právnym posúdením veci odporkyňou uvedeným v rozhodnutí č. XXX XXX XXXX X zo dňa 26. augusta 2010 v spojení s rozhodnutím zo dňa 25. novembra 2010 pokiaľ ide o posúdenie nároku navrhovateľa na starobný dôchodok v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. ako i čl. 46 ods. 1 nariadenia Rady, podľa ktorých odporkyňa posudzovala nárok navrhovateľa na starobný dôchodok a podľa ktorých rozhodla a priznala navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok v uvedenej výške. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia len stroho konštatoval, že postup odporkyne pri aplikácii zákona a nariadenia vo vzťahu k navrhovateľovi sa súdu javí z hľadiska implementácie európskeho práva do nášho právneho poriadku ako nezákonný, pričom vôbec ďalej nevysvetlil, v čom vidí nezákonnosť tejto aplikácie zákona. Taktiež konštatovaná diskriminácia postupu odporkyne vo vzťahu k navrhovateľovi nie je ničím podložená a

vysvetlená. Tu sa krajský súd len odvoláva na znenie Ústavy Slovenskej republiky a na absolútny zákaz diskriminácie v postupe všetkých orgánov vykonávajúcich štátnu moc.

Krajský súd v ďalšom konaní postupoval v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom z obsahu administratívneho spisu odporkyne zistil, že táto rozhodnutím XXX XXX XXXX X zo dňa 26. augusta 2010 navrhovateľovi podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa čl. 46 ods. 1 nariadenia o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva priznala starobný dôchodok od 18. marca 2010 v sume 188,50 Eur mesačne. Zmenovým rozhodnutím toho istého čísla zo dňa 25. novembra 2010 odporkyňa zmenila pôvodné rozhodnutie v časti odôvodnenia tak, že ho doplnila aj o hodnotenie podľa uvedeného nariadenia.

Krajský súd v Trenčíne v odôvodnení rozsudku ďalej konštatoval, že odporkyňa pri posudzovaní nároku navrhovateľa pred vydaním preskúmaných rozhodnutí vykonala potrebné dokazovanie, všetky rozhodujúce skutočnosti pre výpočet dávky sú uvedené v osobnom liste, ktorý tvorí prílohu napadnutého rozhodnutia. Po zistení, že suma starobného dôchodku navrhovateľa vypočítaná podľa našich právnych predpisov je rovnaká ako suma vypočítaná podľa čl. 46 ods. 1 písm. a/ ii/ nariadenia Rady, upustila odporkyňa podľa čl. 46 ods. 1 písm. b/ od výpočtu podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady a pre nárok na starobný dôchodok a jeho výšku správne zhodnotila len obdobie dôchodkového poistenia získané podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

K námietkam navrhovateľa krajský súd uviedol, že pri posudzovaní príslušnosti konkrétneho štátu na hodnotenie dôb poistenia sa nárok na dôchodkovú dávku posudzuje podľa medzinárodných právnych predpisov účinných v čase splnenia podmienok nároku na dôchodok, čo práve v prípade navrhovateľa predpokladá aplikáciu nariadenia Rady. Podmienky nároku na starobný dôchodok boli splnené výlučne zhodnotením dôb poistenia získaných podľa právnych predpisov Slovenskej republiky a koordinačné nariadenia Európskej únie neumožňujú vo veciach dôchodkového poistenia hodnotiť na ťarchu iných inštitúcií doby poistenia získané podľa právnych predpisov iných členských štátov Európskej únie. Odporkyňa potom ani nemohla pri určení dávky navrhovateľa prihliadnuť aj na doby poistenia získané podľa právnych predpisov Bulharskej republiky a priznať za tieto doby dôchodkovú dávku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Preskúmané rozhodnutie spolu so zmenovým rozhodnutím zodpovedá zákonu, rozhodnutia sú zrozumiteľné, logické, v dostatočnom rozsahu odôvodnené.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom namietal, že krajský súd nežiadal odporkyňu, aby odpovedala na jeho otázky, čím podľa jeho názoru došlo k odopretiu práva na spravodlivé súdne konanie. Poukázal na skutočnosť, že v roku 1983 sa prisťahoval za manželkou na Slovensko, kde žije už 30 rokov a podľa vtedy platnej legislatívy sa mu započítali pre účely dôchodku aj roky odpracované v Bulharsku. Po vstupe do únie odporkyňa začala uplatňovať novoprijatú legislatívu v sociálnej oblasti č. 1408/71/ES v znení neskorších predpisov bez zohľadnenia koordinačného opatrenia Rady č. 883/2004/ES, čím sa zhoršil jeho dôchodok asi o tretinu. Odporkyňa nemá posudzovať jeho prisťahovanie v roku 1983 ako voľný pohyb pracovných síl, a nemá aplikovať zákon Rady (EHS) č. 1408/71 na obdobie pred rokom 2004. Pre výpočet jeho dôchodku mali byť zahrnuté všetky odpracované a náhradné doby, a nie odkázať ho do Bulharska, čo zhoršuje výšku jeho dôchodku. Potvrdenie o odpracovaných rokoch v Bulharsku mu dávalo právo na ich započítanie ako odpracované na Slovensku, a odporkyňa mu nemôže toto právo poprieť. Odporkyňa nerešpektuje koordinačné opatrenie 883/2004 a odmieta tiež uznať jeho náhradné doby na vzdelanie, ktoré sa slovenským občanom uznávajú, čo považuje za diskrimináciu zo strany odporkyne. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že odvolacie dôvody nepovažuje za opodstatnené. Má za to, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Zdôrazňuje, že pri posudzovaní príslušnosti konkrétneho štátu na hodnotenie dôb poistenia sa nárok na dôchodkovú dávku posudzuje

podľa medzinárodných právnych predpisov účinných v čase splnenia podmienok nároku na dôchodok, čo v prípade navrhovateľa znamená aplikáciu nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva. V prípade navrhovateľa je nepochybné, že navrhovateľ splnil obe podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona č. 46/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z. z. k 18. marcu 2010, keď dovŕšil dôchodkový vek a získal 23 rokov a 127 dní obdobia dôchodkového poistenia. Tým, že splnil podmienky nároku na starobný dôchodok výlučne zhodnotením dôb poistenia, ktoré získal podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, odporkyňa pri určení sumy starobného dôchodku nemohla prihladiť aj na doby získané podľa právnych predpisov Bulharskej republiky. Odporkyňa preto trvá na vecnej správnosti svojich rozhodnutí a navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu potvrdil ako vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 a § 214 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

V predmetnej veci krajský súd ako súd prvého stupňa opakovane konal a rozhodoval o oprávnom prostriedku navrhovateľa na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 26. augusta 2010 v spojení s rozhodnutím zo dňa 25. novembra 2010, ktorým priznala navrhovateľovi starobný dôchodok podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z. z. a čl. 46 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 v sume 188,50 Eur. V odôvodnení rozhodnutia odporkyňa uviedla, že nárok na starobný dôchodok vniká dovŕšením 15 rokov dôchodkového poistenia a dosiahnutím dôchodkového veku. K 18. marcu 2010 navrhovateľ získal 8522 dní dôchodkového poistenia, pričom podľa § 60 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov rok dôchodkového poistenia je 365 dní dôchodkového poistenia. Nakoľko navrhovateľ získal 23 rokov a 127 dní obdobia dôchodkového poistenia, splnil podmienku nároku na starobný dôchodok k 18. marcu 2010.

Odporkyňa pri rozhodovaní o starobnom dôchodku navrhovateľa vychádzala z čl. 46 ods. 1 a 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, keď podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu pre vznik nároku na dávky boli splnené bez toho, aby sa musel použiť článok 45 alebo článok 40 ods. 3 nariadenia. V rozhodnutí tiež uviedla, že vzhľadom k tomu, že suma starobného dôchodku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky vypočítaná podľa čl. 46 ods. 1 písm. a/ i/ nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 je rovnaká ako suma vypočítaná podľa čl. 46 ods. 1 písm. a/ ii/, upustila podľa čl. 46 ods. 1 písm. b/ nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 od výpočtu starobného dôchodku podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71.

Navrhovateľ nesúhlasil s rozhodnutím odporkyne a opakovane žiadal pre výpočet jeho starobného dôchodku zhodnotiť aj dobu poistenia získanú v Bulharsku.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z., poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 zákona dosiahol navrhovateľ dovŕšením 62 rokov veku 18. marca 2010, čo nie je sporné. Navrhovateľ k 18. marcu 2010 splnil obe podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona v znení zákona č. 555/2007 Z. z., keď získal spolu 23 rokov a 127 dní dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Výpočet sumy starobného dôchodku upravuje ustanovenie § 66 ods. 1 zákona. Spôsob výpočtu sumy starobného dôchodku navrhovateľa je podrobne uvedený v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a tiež nebol sporný. Obdobie dôchodkového poistenia navrhovateľa získané podľa právnych predpisov Slovenskej republiky bolo zhodnotené v súlade s evidenčným a spisovým materiálom nachádzajúcim sa v ústrednej evidencii

Sociálnej poisťovne. Všetky doby zamestnania a náhradné doby, ktoré navrhovateľ získal podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, boli na účely nároku na starobný dôchodok v plnom rozsahu zohľadnené v napadnutom rozhodnutí, čo nepochybne vyplýva z jeho odôvodnenia, ako aj z osobného listu dôchodkového poistenia tvoriaceho jeho prílohu, čo napokon tiež nebolo sporné. Keďže podmienky nároku na starobný dôchodok navrhovateľ splnil výlučne zhodnotením dôb poistenia získaných podľa právnych predpisov Slovenskej republiky a koordinačné nariadenia Európskej únie neumožňujú vo veciach dôchodkového poistenia hodnotiť na ťarchu iných inštitúcií doby poistenia získané podľa právnych predpisov iných členských štátov Európskej únie, odvolací súd sa stotožnil so záverom, že odporkyňa nemohla pri určení sumy starobného dôchodku navrhovateľa prihladiť aj na doby poistenia získané podľa právnych predpisov Bulharskej republiky a priznať za tieto doby dôchodkovú dávku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

Ako už uviedol aj krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, navrhovateľ má po splnení všetky podmienok ustanovených vnútroštátnymi právnymi predpismi Bulharskej republiky možnosť požiadať o starobný dôchodok z dôchodkového poistenia Bulharskej republiky za doby poistenia, ktoré získal podľa právnych predpisov Bulharskej republiky. Nemožno preto súhlasiť s námietkou, že navrhovateľ je diskriminovaný a poškodený, pretože za doby poistenia získané v Bulharskej republike má nárok na starobný dôchodok podľa právnych predpisov Bulharskej republiky ako každý iný poistenec, ktorý sa ocitne v obdobnej životnej situácii. Podľa ustálenej judikatúry EŠP, k porušeniu zákazu diskriminácie dochádza vtedy, ak štáty bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia zaobchádzajú odlišne s osobami v analogických situáciách alebo nezaobchádzajú odlišne s osobami, ktorých situácie sa citeľne líšia, pričom pri aplikácii namietaného právneho predpisu je zaobchádzané rovnako so všetkými poberateľmi starobného dôchodku v obdobnej situácii.

Ako už uviedla odporkyňa, pôvodná medzinárodná zmluva uplatňovaná na vzťahy sociálneho zabezpečenia (Dohovor medzi Československou republikou a Bulharskou ľudovou republikou o spolupráci na poli sociálnej politiky, publikovaný pod č. 60/1957 Zb.) vychádzala pri hodnotení dôb poistenia z princípu teritoriality (čl. 4), ktorý bol od 1. marca 1973 nahradený princípom proporcionality (čl. 1 Dohody medzi Československou socialistickou republikou a Bulharskou ľudovou republikou o zmene Dohovoru medzi Československou republikou a Bulharskou ľudovou republikou o spolupráci na poli sociálnej politiky z 25. januára 1957, publikovanej pod č. 33/1973 Zb.), ktorý sa naďalej aplikoval aj po prijatí novej Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Bulharskou republikou o sociálnom zabezpečení (publikovanej pod č. 377/2002 Z. z.). Pri posudzovaní príslušnosti konkrétneho štátu na hodnotenie dôb poistenia sa však vždy nárok na dôchodkovú dávku posudzuje podľa medzinárodných právnych predpisov účinných v čase splnenia podmienok nároku na dôchodok, čo v prípade navrhovateľa znamená aplikáciu nariadenia.

Podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 2 nariadenia, keď podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu pre vznik nároku na dávky boli splnené bez toho, aby sa musel použiť článok 45 alebo článok 40 ods. 3, uplatnia sa nasledujúce pravidlá:

a/ príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať:

i/ na jednej strane iba podľa ustanovení právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje,

ii/ na druhej strane podľa odseku 2;

b/ príslušná inštitúcia však môže upustiť od toho, aby sa výpočet vykonal v súlade s písm. a/ bodom ii/, ak výsledok tohto výpočtu, okrem rozdielov, ktoré vyplývajú z použitia zaokrúhlených čísiel, sa rovná alebo je nižší, ako je výsledok výpočtu, ktorý sa vykonal v súlade s písm. a) bodom i), pokiaľ táto inštitúcia neuplatňuje žiadne právne predpisy obsahujúce pravidlá proti prekryvaniu, ako sa uvádza v článkoch 46b a 46c, alebo ak spomínaná inštitúcia uplatňuje právne predpisy, ktoré obsahujú pravidlá proti prekryvaniu v prípade, ktorý uvádza článok 46c za predpokladu, že tieto právne predpisy stanovujú, že dávky rôzneho druhu sa započítajú iba na základe vzťahu dôb poistenia alebo bydliska, ktoré sa dosiahli výhradne podľa týchto právnych predpisov k dobám poistenia alebo bydliska, požadovaných týmito právnymi predpismi na účely získania plného oprávnenia na dávky.

Vzhľadom na to, že suma starobného dôchodku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky

vypočítaná podľa čl. 46 ods. 1 písm. a/ i/ nariadenia je rovnaká ako suma vypočítaná podľa čl. 46 ods. 1 písm. a/ ii/ nariadenia, upustila Sociálna poisťovňa podľa čl. 46 ods. 1 písm. b/ nariadenia od výpočtu starobného dôchodku podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia, t. j. pre nárok na starobný dôchodok a jeho výšku bolo správne zhodnotené len obdobie dôchodkového poistenia získané podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

Vzhľadom na uvedené sa aj Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil so záverom krajského súdu, že preskúmané rozhodnutia odporkyne boli vydané v súlade so zákonom, preto jeho odvolaním napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľ nemal úspech a odporkyni náhrada trov konania zo zákona nepatrí.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.